

УДК 330.322.5

Д. І. Голубєв,
викладач НФ, Запорізької національної університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБГРУНТУВАННЯ ТИПУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

D. Golybev,
teacher NF, Zaporizhzhya national university

METHODICAL GOING IS NEAR GROUND AS INVESTMENT POLICY OF ENTERPRISE

Досліджено моделі інвестиційних проектів промислових підприємств. Визначено основні методи, які є поетапними чинниками інвестиційної політики підприємства. Обгрунтовано необхідність формування інвестиційної політики в процесі здійснення інвестиційної діяльності підприємства. Запропоновано при розробці інвестиційної політики враховувати зовнішнє інвестиційне середовище і кон'юнктуру інвестиційного ринку і здійснювати таку розробку методами стратегічного, технічного і фундаментального аналізу.

The models of investment projects of industrial enterprises are investigational. Basic methods which are the stage-by-stage factors of investment policy of enterprise are certain. The necessity of forming of investment policy is reasonable in the process of realization of investment activity of enterprise. It is suggested at development of investment policy to take into account an external investment environment and state of affairs of investment market and carry out such development the methods of strategic, technical and fundamental analysis.

Ключові слова: інвестиційна політика, інвестиційні проекти, методи, чинники, способи, інвестиції, моделі, ресурси, фонди, інвестори, програми.

Key words: investment policy, investment projects, methods, factors, methods, investments, models, resources, funds, investors, programs.

ВСТУП

У процесі розробки інвестиційних проектів можна виділити декілька типових моделей.

Управлінська модель служить для опису діяльності основних учасників інвестиційної політики. Детальний опис діяльності дозволяє швидше отримати взаєморозуміння між ними, а значить і підвищує вірогідність отримання фінансування у інвестора.

Технологічна модель описує основні технологічні процеси в майбутньому або існуючому виробництві. У рамках технологічної моделі описуються тільки процеси, які впливають на економічні і фінансові показники діяльності.

Економічна модель описує зовнішні параметри, наприклад, курс долара, а також процеси усередині моделі в натуральних показниках або в грошовому виді під час реалізації інвестиційної політики. Можна виділити 3 види результатів:

- потік, показник за певний період часу;
- запас, показник на кінець періоду;
- наростаючий підсумок, показник на кінець періоду з урахуванням попередніх періодів.

Фінансова модель служить для опису фінансових потоків і розрахунків різних фінансових коефіцієнтів.

Інвестиційна модель — це окремих випадок фінансової моделі. Інвестиційна модель служить для проведення інвестиційного аналізу інвестиційної політики підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Способи забезпечення інвестиційної політики складаються з джерел і методів фінансування інвестиційної діяльності.

За законодавством інвестиційна діяльність на території інвестиційна політика може фінансуватися за рахунок:

- власних фінансових ресурсів і внутрішньогосподарських резервів інвестора (прибутку, амортизаційних відрахувань, грошових накопичень і заощаджень громадян і юридичних осіб, засобів, що виплачуються органами страхування у вигляді відшкодування втрат від аварій, стихійних лих і інших засобів);

- позикових фінансових коштів інвестора або переданих їм засобів (банківські і бюджетні кредити, облігаційні позики і інші засоби);

- притягнених фінансових коштів інвестора (засобів, що отримуються від продажу акцій, пайових і інших внесків членів трудових колективів, громадян і юридичних осіб);

- фінансових коштів, що централізуються об'єднаннями (союзами) підприємств в установленому порядку;

- засобів регіонального бюджету, що надаються на безповоротній і поворотній основі;

- засобів позабюджетних фондів;

- засобів іноземних інвесторів.

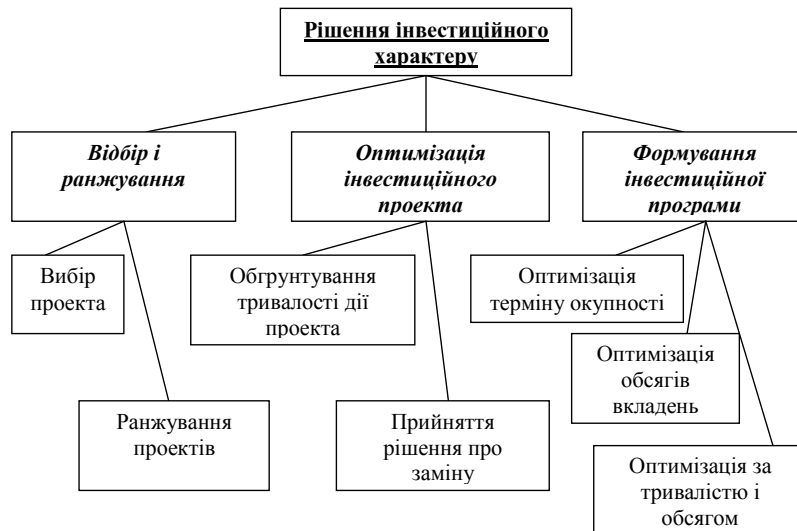

Рис. 1. Класифікація рішень інвестиційного характеру на підприємствах

При усьому різноманітті джерел фінансування основними методами інвестування є самофінансування, кредитний, бюджетний, а також комбінований методи.

Способи ухвалення рішень під час реалізації інвестиційної політики підприємства дозволяють відібрати і оптимізувати інвестиційні проекти і програми.

Прийнято виділяти три блоки (групи) рішень інвестиційного характеру: відбір і ранжирування; оптимізація експлуатації проекту, формування інвестиційної програми (рис. 1).

Управління загальною інвестиційною політикою підприємства охоплює наступні основні методи, які є поетапними чинниками:

- аналіз інвестиційної діяльності підприємства в попередньому періоді;
- дослідження і облік умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку;
- облік стратегічних цілей розвитку підприємства, що забезпечуються його майбутньою інвестиційною діяльністю;
- обґрунтування типу інвестиційної політики підприємства по цілях вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг;
- формування інвестиційної політики підприємства за основними напрямками інвестування;
- формування інвестиційної політики підприємства в галузевому розрізі;
- формування інвестиційної політики підприємства в регіональному розрізі;
- взаємоув'язка основних напрямів інвестиційної політики підприємства.

Основною метою аналізу інвестиційної діяльності підприємства в попередньому періоді є усебічна оцінка внутрішнього інвестиційного потенціалу підприємства і ефективності його інвестиційної діяльності.

На першій стадії аналізу вивчаються загальний обсяг інвестиційної діяльності підприємства за окремими етапами даного періоду, темпи динаміки цього показника в зіставленні з темпами розвитку сукупною сумою операційних активів, власного капіталу і обсягу реалізації продукції.

На другій стадії аналізу досліджуються співвідношення окремих напрямів інвестиційної діяльності підприємства — обсягів його реального і фінансового інвестування. Темпи динаміки цих об'ємів інвестування зіставляються між собою, визначається питома вага кожного з напрямів інве-

стування, досліджуються їх роль в розвитку підприємства.

На третій стадії аналізу розглядається рівень диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства в галузевому і регіональному розрізах, визначається мірою відповідності цього рівня галузевій і регіональній політиці розвитку операційної його діяльності.

На четвертій стадії аналізу визначається ефективність інвестиційної діяльності підприємства в даному періоді. З цієї метою використовується система показників рентабельності інвестиційної діяльності в цілому, у тому числі за напрямками інвестування; робиться порівняння цих показників з рентабельністю активів і власного капіталу; розглядаються показники оборотності інвестиційних ресурсів; методами факторного аналізу встановлюється міра впливу окремих показників ефективності інвестиційної діяльності на ріст ринкової вартості підприємства.

У процесі дослідження і обліку умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку вивчаються:

- правові умови інвестиційної діяльності в цілому і в розрізі окремих форм інвестування ("інвестиційний клімат");
- аналізуються поточна кон'юнктура інвестиційного ринку і чинники її визначальні;
- прогнозується найближча кон'юнктура інвестиційного ринку в розрізі окремих його сегментів, пов'язаних з діяльністю підприємства.

У процесі дослідження кон'юнктури інвестиційного ринку необхідно врахувати, що він складається не лише з окремих видів фінансового ринку (ринку цінних паперів, ринку грошових інструментів інвестування, ринку золота і інших дорогоцінних металів), але також з окремих видів ринку об'єктів реального інвестування.

Дослідження зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку здійснюється методами стратегічного, технічного і фундаментального аналізу.

Облік стратегічних цілей розвитку підприємства, що забезпечуються його майбутньою інвестиційною діяльністю необхідний для забезпечення управління ефективною інвестиційною політикою підприємства.

Характер цілей корпоративної і фінансової стратегій підприємства, що вимагають інвестиційної підтримки, слід розглядати як систему стратегічних цілей інвестиційної діяльності, яка має бути відбита в його інвестиційній політиці. При цьому слід мати на увазі, що об'єктивним чинни-

ком, що визначає спрямованість інвестиційної політики підприємства, виступає стадія життєвого циклу, в якій знаходиться підприємство.

Обґрунтування типу інвестиційної політики за цілями вкладення фінансових ресурсів з урахуванням ризикових переваг дозволяє врахувати всі наявні ризики підприємств.

На цьому етапі формування загальної інвестиційної політики підприємства визначається цільова функція його інвестиційної діяльності по критерію співвідношення рівня її прибутковості і ризику. Такий критерій базується на загальній філософії фінансового управління підприємством, що входить до складу його стратегічного набору.

На практиці виділяють зазвичай три типи інвестиційної політики підприємства за критерієм ризикових переваг інвестора — консервативну, помірну і агресивну.

Консервативна інвестиційна політика спрямована на мінімізацію інвестиційного ризику як пріоритетної меті.

Помірна (компромісна) інвестиційна політика спрямована на вибір таких об'єктів інвестування, за якими рівень поточної прибутковості, темпи росту капіталу і рівень ризику найбільшою мірою наближені до середньоринкових.

Агресивна інвестиційна політика спрямована на максимізацію поточного доходу від вкладень капіталу в найбільшчому періоді.

Вибір конкретного типу інвестиційної політики підприємства по цілях вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг його власників і менеджерів здійснюється з урахуванням наступних чинників:

- фінансовій філософії підприємства;
- обраного типу корпоративної і фінансової стратегії підприємства;
- наявністю необхідного вибору на інвестиційному ринку відповідних реальних інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування;
- фінансового стану підприємства.

На етапі формування інвестиційної політики підприємства за основними напрямками інвестування визначається співвідношення об'ємів реального і фінансового інвестування в процесі майбутньої його інвестиційної діяльності. Оптимізація цього співвідношення базується на обліку ряду об'єктивних зовнішніх і внутрішніх чинників, основними з яких є:

- Функціональна спрямованість діяльності підприємства.
- Стадія життєвого циклу підприємства.
- Розмір підприємства.
- Характер стратегічних змін операційної діяльності.
- Прогнозована ставка відсотка на фінансовому ринку.
- Прогнозований темп інфляції.

Функціональна спрямованість діяльності підприємства суттєвим чином впливає на співвідношення напрямів реального і фінансового інвестування. Підприємства — інституціональні інвестори здійснюють свою інвестиційну діяльність переважно на ринку цінних паперів. Отже, основним напрямом їх довгострокової інвестиційної діяльності буде інвестування в акції, облігації, ощадні сертифікати і інші фондові інструменти. Питома вага реального інвестування у таких підприємств може коливатися лише в межах, дозволених законодавством для кожної з цих груп інвесторів.

У той же час у підприємств тих, що здійснюють виробничу діяльність, переважним напрямом інвестування будуть реальні вкладення (у формі капітальних вкладень). Саме цей напрям інвестування дозволяє таким підприємствам розвиватися найбільш високими темпами, освоювати нові види продукції, проникати на нові товарні і регіональні ринки.

Фінансові інвестиції таких підприємств пов'язані, як правило, з короткостроковими вкладеннями тимчасово вільних грошових коштів або здійснюються з метою встановлення контролю (впливи) за діяльністю окремих фірм (підприємств-партнерів; підприємств-конкурентів і тому подібне)

Стадія життєвого циклу підприємства визначає потреби і можливості здійснення різних напрямів інвестування. Так, на стадіях "дитинства" і "юності", питома вага здійснюваних підприємством інвестицій носить реальну форму; на стадії "ранньої зрілості" цей напрям інвестицій також переважає; лише на стадії "остаточної зрілості" підприємства можуть дозволити собі істотне розширення питомих ваги фінансових інвестицій.

Розміри підприємства впливають на співвідношення напрямів реального і фінансового інвестування опосередковано через можливий об'єм формування інвестиційних ресурсів. У невеликих і середніх підприємств, вільний доступ яких до позикових фінансових ресурсів обмежений, є певні складнощі у формуванні "критичної маси інвестицій", що забезпечує рентабельний розвиток операційної діяльності. У зв'язку з цим інвестиційна діяльність невеликих і середніх виробничих підприємств сконцентрована переважно на реальному інвестуванні, оскільки для здійснення фінансових інвестицій у них відсутні відповідні ресурси. В той же час у великих підприємств рівень фінансової гнучкості (доступ до зовнішніх джерел фінансування) вищий, що дає їм можливість здійснювати фінансове інвестування в ширших масштабах.

ВИСНОВКИ

Характер стратегічних змін операційної діяльності визначає різну циклічність формування і використання інвестиційних ресурсів. У сучасній літературі виділяється дві принципові характеристики стратегічних змін операційної діяльності підприємства — поступові і переривчасті зміни. Поступові стратегічні зміни характеризуються внутрішньою логікою динаміки операційної діяльності і пов'язані з відносно незначними обсягами її нарощування в розрізі окремих інтервалів стратегічного періоду. Переривчасті стратегічні зміни характеризуються істотними відхиленнями об'ємів операційної діяльності від традиційного вектору росту і здійснюються стрибкоподібно.

При поступових стратегічних змінах операційної діяльності формовані підприємством інвестиційні ресурси споживаються, як правило, у рамках кожного з інтервалів стратегічного періоду на потреби реального інвестування. У цих умовах фінансове інвестування носить короткостроковий характер використання тимчасово вільних інвестиційних ресурсів і здійснюється в невеликих обсягах. При переривчастих стратегічних змінах операційної діяльності у підприємств накопичується досить значний обсяг тимчасово не використовуваних інвестиційних ресурсів, який може бути задіяний в процесі фінансового інвестування, — як кратко-, так і довгострокового.

Література:

1. Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій. — К.: КНЕУ, 2000. — 160 с.
2. Пересада А.А., Майорова Т.В., Ляхова А.А. Проектное финансирование: учебник. — К.: КНЕУ, 2005. — 736 с.

References:

1. Tatarenko, N.O. and Poryznuk, A. M. (2000), Theories of investments [Teorii investytsij], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Peresada, A. A. Majorova, T. V. and Ljakhov, A. A. (2005), Project financing [Proektnoe finansyrovanye], KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2014 р.